

REFLEKSJE ŚWIADKA WOJNY ONE WITNESS'S REFLECTIONS

1. Wielkie drzewo

To wielkie drzewo rośło przez stulecia, a teraz pozostał tylko jego udreńczony pień. Niegdyś było pełne życia, dawało schronienie i nadzieję ptakom, zwierzętom i ludziom. Zostało zniszczone i uśmiercone przez pociski i bomby podczas wojny domowej między siłami zbrojnymi Sri Lanki a tamilskimi bojownikami. Choć to wielkie drzewo jest martwe i nie ma nadziei na jego odrodzenie, młodsze drzewo obok wypuszcza świeże gałęzie. To drzewo jest znakiem nadziei na nowy początek i lepszą przyszłość. Jak jak to martwe teraz drzewo i jego byli mieszkańcy, tak tysiące ludzi straciło życie lub dom w wojnie na Sri Lance. Konflikt pozostawił po sobie zniszczenie i bolesne wspomnienia. Jednak wciąż pozostaje nadzieja na nowy początek.

1. The big Tree

A big tree that lived for ages, but now only the haunted trunk remains. It used to be full of life, giving life, shelter and hope to many birds, animals and people. It has been destroyed, lost its life to a shell or a bomb in the civil war between the Sri Lankan military and the Tamil freedom fighters. Though the big tree is lifeless and without hope, there is still a fresh, young branch of another tree. The new tree is a sign of hope for new beginnings and a better future. Like the tree, thousands of people have lost their lives and livelihoods in the war in Sri Lanka, leaving only destruction and sad memories. But there is always hope and new beginnings.

2. Kobieta na krześle

Gdyby wszystko poszło dobrze, teraz pewnie uśmiechałaby się do zdjęcia. Wojna wyczerpała ją do cna, nawet z odwagi i chęci pozowania do zdjęcia.

2. The Lady on the Chair

If everything had gone well, she may be now smiling confidently to the photo. The war has drained everything from her, even the courage and opportunity to pose for a photograph.

3. Fotografia Vetti Akka - zbliżenie

Może według dzisiejszych standardów jej twarz nie jest piękna i idealna. Z jednym okiem zamkniętym, a drugim tylko lekko otwartym – postać nie robi najlepszego pierwszego wrażenia. Ale poprzez swoje czyny to właśnie ona jest głosem tych, których pozbawiono głosu, i tych, których pozbawiono twarzy. Była jedną z tysięcy wolontariuszek pracujących dla Tamilów, walczących o ich prawa. Straciła prawe oko i gorzej widzi lewym, jest głucha na prawe ucho i nie ma prawej ręki. Nauczyła się pisać lewą i walczy dalej, pisząc książki, w których przedstawia prawdziwe historie ludzi i całej ich społeczności etnicznej.

3. Close up Photo of Vetti Akka

The face may not be classically beautiful, not perfect by today's standards, with one eye closed and the other only slightly open, not making the best first impression. But, through her deeds she is a voice for the voiceless and a face for the faceless. She was one of the thousands of women volunteers to the Tamils, fighting for their rights. Now she has lost her right eye and has limited vision in her left, she is deaf in her right ear and has lost her right hand. She has learnt to write with her left hand and fights on through numerous books that reveal the real stories of many lives, and an entire ethnic community.

4. Mur ze śladami po kulach

Oto ślady po kulach wystrzelonych przez jednego obywatela do innego obywatela tego samego kraju. Mimo że w mur trafiły liczne pociski, to on nadal stoi, tak jak i na miejscu pozostała mniejszość tamilska. Jej członkowie przetrwali dziesięciolecia dyskryminacji, na wiele sposobów pozbawiani praw i godności, jednak nadal stoją i walczą o swoje prawa i wolność.

Mur przypomina szachownicę – królowie rozegrali swoje partie, ale zniszczenia nosi plansza.

Zupełnie jak w wojnie domowej w tym kraju – klasa polityczna i społeczność międzynarodowa miały swoje rozgrywki, ale to tutejszych ludzi zaatakowano i to oni ponoszą wciąż tego konsekwencje.

4. A Wall with Bullet Wholes

These bullet holes are from a citizen of the country shooting another citizen of the same country. Despite the numerous bullets hitting the wall, it still stands, just like the Tamil minority. They have survived decades of discrimination, stripped of rights and dignity in many ways, but still they are standing and fighting for their rights and their freedom.

The wall looks like a chess board – the kings have played their games, but the marks and damages are borne by the board. This is just like the country's civil war – the politicians and the international community have played their games, but it is the people who have been attacked and still suffer the consequences.

5. Zdruzgotany dom

Ten zrujnowany budynek jest symbolem zniszczonych marzeń rodzinnych. Dużo trzeba, żeby zbudować dom, a jeszcze więcej, żeby stał się domem rodzinnym, ale myśl o nim pobudza siłę psychiczną i pewność siebie. Zburzony dom można odbudować wzmożonym wysiłkiem, ale czy tak jest też z rodziną?

5. The Broken House

The broken house is a symbol of the destruction of a family's dream. It takes a lot to build a house and even more to make it into a home, but it inspires mental strength and self-confidence. A house that has been broken can be built back with extra effort, but is that the case with a family?

6. Czołg

Dla wielu to tylko pojazd opancerzony, dla niektórych – produkt sprzedawany dla zysku. Dla tych z nas, którzy urodzili się i wychowali w czasie wojny – to śmierć, zniszczenie, strach i trauma. To symbol, który przypomina nam całe nasze cierpienie.

Teraz czołg jest zaparkowany pod drzewem jak każdy inny pojazd, a jego szaleńcza agresja jest w uśpieniu. Jednak po przebudzeniu może przynieść jednym zwycięstwo kosztem śmierci i tragedii innych.

6. The Tank

For many people it is just a armed vehicle, for some it is a product to be sold for profit. For those of us born and bred in wartime, it is life, it is destruction, it is fear, it is trauma. It is a symbol that brings back all our suffering. Now it is parked under a tree just like any other vehicle, its furious violence dormant. However, once woken, it can bring victory to one side at the cost of death and tragedy to others.

7. Odzież

Każdy element odzieży na tym zdjęciu należy do kogoś, kto chciał żyć i marzył o przyszłości. Jednak w końcowym etapie wojny sytuacja była tak intensywna, że podczas ucieczki dla ratowania życia nie można było ze sobą nic zabrać. Mimo że te ubrania były cenne dla tych biednych ludzi, znaleźli się w takim położeniu, że musieli wyrzec się takich dóbr. Liczba tych ubrań pokazuje, ile osób znalazło się w centrum tragicznej wojny.

7. Clothing

Every single item of clothing in this photo belongs to someone who wanted to live and dreamed of their future. However, in the final stages of the war, things were so intense that no-one could carry anything with them while running for their lives. Despite the importance of clothing, people were pushed to a limit where they had to give up on such things. The sheer amount of clothing shows the number of people who were caught up in this tragedy of the war.

8. Sakila Akka z matką

To była duża, wspaniała rodzina, zanim wojna zabrała jej członków. Teraz z matką została tylko Sakila. Wszystkie ich nadzieje na przyszłość zniszczyła wojna, zostawiając im tylko siebie.

8. Sakila Akka with her Mother

It was a big, beautiful family before they lost their family members to the war. Now only Sakila is left behind with her mother. All their hopes for the future have been destroyed by the war, leaving both of them with just each other for company.

9. Zestaw dla kobiety - samobójczyni

Kobiety ze społeczności tamilskiej wychowują się w społeczeństwie patriarchalnym, dlatego mają wyuczoną tendencję do zależności. Gdy jedna z nich staje się samobójczą bojowniczką i umieszcza w biustonoszu materiały wybuchowe przy tych cennych częściach ciała, dzięki którym jest uważana za kobietę, a potem wysadza się w powietrze, to znaczy, że wiele przeszła i nic jej już nie pozostało. To oddanie i odwagę symbolizuje prywatna bielizna wystawiona w muzeum.

9. Suicide Female Kit

Women of the Tamil community have been brought up in a patriarchal society, giving them a natural tendency towards dependency in their lifestyle. For such a woman to become a suicide weapon, to fix explosives in her bra, next to the treasured body part that makes her a woman, and then blow herself up, means that she has gone through a lot and has nothing left. That commitment and courage is felt in these private undergarments displayed in a museum.

10. Bunkier

Ten bunkier zbudowały siły zbrojne Sri Lanki. Żołnierze, którzy w nim walczyli, uważali, że robią to w słusznej sprawie. Może czuli się bezpieczniej od tych, którzy byli na zewnątrz, także od członków ich rodzin, którzy spędzali straszne noce i smutne dni, myśląc o swoich na wojnie.

10. The Bunker

This is a bunker built and operated by the Sri Lankan Military. The soldiers there were fighting for a cause they believed to be right. They might have felt safer than the others who were not inside the bunker, including their family members who would have spent long nights and sad days thinking of their relatives.

11. Cmentarz Tygrysów Wyzwolenia Tamińskiego Ilamu (LTTE) - Thuyilum Illam

W wojnie domowej na Sri Lance zginęło około 50 tysięcy żołnierzy LTTE, w zależności od punktu widzenia zwanych bojownikami o wolność lub terrorystami. Tak czy inaczej cmentarz, na którym zostali pochowani, został zaorany spychaczami, pozostała tylko goła ziemia. Na Sri Lance są trzy cmentarze zabitych w wojnach światowych, wszystkie doskonale utrzymane. Niestety cmentarz tych, którzy zginęli niedawno, zniszczono, sprawiając ból sercom tych, którzy przeżyli.

11. Cemetery of the LTTE - Thuyilum Illam

Around 50 thousand LTTE soldiers died in Sri Lanka's civil war, called freedom fighters or terrorists depending on the perspective. Regardless, the cemetery they were buried in has now been ploughed over with bulldozers, leaving only bare land. Sri Lanka has three cemeteries from the world wars, all perfectly maintaining. Sadly, however, the cemetery of those who died more recently has been destroyed, leaving heartache in those who remain.

12. Rozkładająca się torba podróżna

To jedna z tysięcy toreb podróżnych pozostawionych w piasku przez ludzi, których zastał tu ostatni etap wojny. Przy tak wielkiej liczbie zabitych nie został nikt, kto mógłby ich pochować lub pomóc rannym – wszyscy uciekali, chcąc ratować życie. Pragnienie przetrwania było tak silne, że przedmioty, takie jak ta torba, porzucano jako kolejną ofiarę wojny. Teraz wypełniają ją tylko wspomnienia i dotyka rozpad.

12. Decaying Traveling Bag

This is one of thousands of travelling bags left in the sand as people faced the last stages of war. With so many killed, none were left to bury them or to help the injured, everybody was fleeing for their lives. Survival was so crucial, so possessions, like this bag, were discarded as another casualty of war. Now only filled with memories and decay.

13. Fotografia kobiety - zbliżenie

W kulturze tamilskiej bardzo istotne jest pottu – kropka na czole kobiety. Jej kolor ma znaczenie: czerwona oznacza, że kobieta jest mężatką, niewielka czarna – że jest starą panną. Puste czoło może oznaczać wiele, ale przede wszystkim wdowę. Dla Tamilki bycie wdową zwykle nie jest proste i łatwe.

Czoło bez pottu jest wieloznaczne i skrywa ogrom doświadczeń pełnych rozpacz i krzywdy. Wiele z nich widać w oczach kobiety na zdjęciu.

13. A Close up Shot of a Woman

In the Tamil culture, Pottu (the dot on a woman's forehead) is very important. The different colors have different meaning: a red Pottu on the forehead means that the woman is married, a small black Pottu means she is a spinster, and an empty forehead can mean a lot of things, but mainly signifies a widow. For a typical Tamil, being a widow is not as smooth or easy as being a normal woman.

A forehead without a Pottu conveys a lot of messages, generally desperate, hopeless and deprived experiences. The eyes in the photo convey most of them.

14. Vetti Akka przed swoim domem

Po tych wszystkich doświadczeniach wciąż się trzyma. Część jej ciała wyrwały metalowe odłamki pocisków. Jednak wciąż stoi jak filar nadziei dla innych.

Jej dom, choć ma ścianę pękniętą od góry do dołu – nadal daje jej nadzieję na schronienie. Sama wiele przeszła i nosi wiele pęknięć i cierpień, ale one nigdy nie przeszkodziły jej, aby dawała nadzieję i schronienie, dążyła do własnych celów i wspierała w tym innych.

14. Vetti Akka - in Front of her House

After everything she experienced she is still standing. Her body has lost many parts, replaced by metal shrapnel from explosives. Still she is standing, a pillar of hope for many.

Her house a crack running down the wall, but it still offers her the hope of shelter. She has gone through a lot and carries a lot of cracks and pains herself, but those cracks have never stopped her from offering hope and shelter to her goals and support to others.

15. Jezioro z martwymi drzewami

Woda jest źródłem życia, a jej zbiorniki i tamy odgrywają ważną rolę w ekosystemach. Ta sama woda stała się tu przyczyną śmierci tych drzew. Nawet gdy coś jest niezbędne, nie można do tego przymuszać kogoś, kto tego nie chce czy nie akceptuje. Na Sri Lance większość przymusza mniejszość, nie zważając na wyjątkowość jej kultury i dziedzictwa, a mniejszość wyraża sprzeciw. Działanie z użyciem siły bądź wbrew przyzwyczajeniom niczego nie da, tylko zniszczy to, co już było.

15. A Lake with Dead Trees

Water is a source of life, with lakes and dams playing a major role in keeping ecosystems alive. The same water has here caused those trees to die. Even if something is essential, it cannot be forced on something that does not want or accept it. In Sri Lanka, the majority is forcing things on the minority regardless of the uniqueness of its culture and heritage, and the minority are voicing their dissent. Doing things by force or inappropriately will not sustain anything, but will destroy it.

16. Biała furgonetka

„Biała furgonetka” to określenie o złej sławie wśród Tamilów, ponieważ takiego pojazdu używano do uprowadzenia wielu osób, których większość nigdy nie wróciła. Gdy kogoś zabiorą białą furgonką, prawdopodobnie nikt więcej nie zobaczy go żywego.

16. White Van

‘White Van’ is an infamous term among the Tamils of the country, as it was used to kidnap and disappear many people, most of whom have never returned. Once someone is taken in a ‘white van’, they will likely never be seen alive again.

17. Dziewczynki

Te dziewczynki mają szczęście, że w ich dzieciństwie nie ma już wojny, za to jest nadzieja na lepszą przyszłość. Ale ich rodzice poznali najgorsze oblicze wojny, która dotknęła również tych dziewczynek, gdy były małe, więc nie są bezpieczne przed traumą. Nie zatroszczono się o to, więc dorastają w jej cieniu.

17. The Little Girls

These girls are lucky to have a childhood without a war going on, with the hope of a better future. However, their parents experienced the war at its worst and it affected these girls when they were small, so the trauma might be there. It has not been addressed properly and we have to let them grow up in the shadow of that trauma.

18. Mężczyzna idący ścieżką

Łatwo byłoby ściąć liście kokosa zagradzające ścieżkę, ale ten człowiek postanowił ustąpić naturze i zawrzeć z nią kompromis. Taka postawa wiele zdziała, jeśli obejmie wszystkie elementy środowiska, także naszych bliźnich.

18. Man Walking Along the Lane

It would be easy to cut down the coconut leaves hanging in the lane and obstructing the path, but this man chose to give way to nature and be flexible with it. This attitude will go a long way if it is shared with all aspects of nature, including our fellow human beings.

19. Działa nad morzem

Działa te znajdują się w muzeum wojny w Trincomali, jednym z niewielu na świecie naturalnych portów. Miał on znaczenie strategiczne podczas lokalnych konfliktów, a teraz służy jako miejsce pamięci o nich.

19. Mounted Guns by the Seaside

These guns are in a war museum in Trincomalee, one of the few natural harbors in the world. This harbor was of strategic importance place during the local conflicts, and now serve as a memory of that past.

20. Drzewo banian

Wygląda teraz jak wielkie drzewo, ale wszystko zaczyna się od nasiona kiełkującego w szczelinie drzewa żywiciela. Ten konkretny banian żywi się palmirą (palmą winną). Teraz rozrósł się i góruje nad swoją żywicielką.

Kiedy żyjemy razem i dorastamy blisko siebie, otrzymujemy siłę i poczucie jedności. W rozproszeniu przegrywamy.

20. The Banyan Tree

It looks like a big tree, but it all started with a seed germinating in a crack of a host tree. A palmaria tree is the host for this particular banyan. Now the banyan has grown big and overshadows its host.

When all live and grow close together it gives strength and sense of unity. Scattered we lose.

21. Spojrzenie

Wielu rodziców straciło dzieci zaraz po wojnie, gdy odebrano je siłą. Rodzice i bliscy krewni wciąż szukają zaginionych, nie wiedząc, czy żyją, ale rozpaczliwie pragnąc je znów zobaczyć. Niektórzy z porwanych byli jedynymi żywicielami swoich rodzin. To jedno z rozpaczliwych spojrzeń wielu matek, które wśród uprowadzeń tuż po zakończeniu wojny straciły swoich partnerów i synów.

21. The Look

Many parents lost their children right after the war, taken away from them forcibly. The parents and close relatives are still looking and searching for the missing, not knowing if they are alive or dead, but desperate to see them again. Some who were taken were the sole breadwinners of the families. This is one of the desperate looks of many mothers who have lost their male partners and sons to this forced disappearance right after the end of war.

22. Sakila Akka

Jedna z wielu kobiet, której wojna zabrała krewnych. Straciła część nogi, a w ciele nadal nosi odłamki. Wyruszyła, by walczyć o wolność i równouprawnienie, a teraz zмага się z niepełnosprawnością i ubóstwem.

22. Sakila Akka

Another woman who lost her leg and her relatives to the war, still carrying pieces of shrapnel in her body. She went away to fight for freedom and equal rights, but is now fighting against disability and poverty.

23. Ogień

To zdjęcie przywołuje wspomnienie brutalnej wojny, zwłaszcza ostatniego jej etapu, gdy setki i tysiące ludzi utknęły na kilku milach kwadratowych, stawiając czoła ciężkiej artylerii i atakom z morza, nieba i lądu, które siały wokół śmierć i zniszczenie. Ktoś kiedyś powiedział, że ogień jest dobrym sługą, ale złym panem – ogień w tym przypadku był bardzo złym władcą, który pozostawił straszne wspomnienia.

23. Fire

This recalls the memory of brutal war, especially the last stages where hundreds and thousands of people were stuck in a few square miles, facing heavy weapons and onslaught from sea, sky and land, raining death and destruction all around. Fire, someone once said, is a good slave but a bad master – fire there was a very bad master in our case leaving a dreadful memory with us.

24. Konie

Te konie mogą poruszać się swobodnie, a wielu ludzi nie ma tego podstawowego prawa. Setki tysięcy mężczyzn i kobiet jest osadzonych w więzieniach za coś, czego nie zrobili. Wielu było uprowadzonych siłą i nikt nie wie, gdzie przebywają, a nawet czy żyją. Mijają dziesięciolecia, a niektórzy krewni wciąż szukają zaginionych. Ci, których wypuszczono, znajdują się pod ścisłym nadzorem i nie mogą swobodnie wychodzić, odwiedzać krewnych, uczestniczyć w pogrzebach, weselach czy urodzinach.

Podczas wojny tysiące ludzi straciło kończyny i inne części ciała, a wielu jest przykutych do wózka inwalidzkiego lub łóżka. Koniom jest znacznie lepiej, bo mają swobodę i przestrzeń.

24. Horses

The horses run free, whereas many men and women do not have that privilege, or even the basic rights. Hundreds of thousands are detained and in prison for something they have not done, many others remain missing after the war – forcibly abducted and nobody knows where they are, or even if they are dead or alive. Some relatives are still looking for the missing after decades. Those who have been released are under strict surveillance that they cannot freely go out or visit relatives, or attend a funeral, wedding or birthday party. There are thousands who lost limbs and other body parts in the war, stuck now in a wheelchair or bed.

In this context, the horses are much better off in terms of freedom and ability.

25. Symbol domu narysowany na drodze

Ten dom to symbol partii politycznej. Podczas wyborów różne ugrupowania prezentują swoje symbole w różny sposób – jednym z nich jest rysowanie tych symboli na drogach.

Wybory są częścią demokracji, ale nie zawsze są sprawiedliwe i czasem mogą przynieść więcej szkody niż pożytku.

25. The Symbol of the House on the Road

This House is a symbol of a political party. During election, the various political parties show their symbols in many ways, one of which is to draw the symbol on the roads. An election means the existence of democracy, but democracy is not always fair and can sometimes do more harm than good.